

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 De scientia Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

sine cōsilijs præcepta obseruari non possint & quãtum ad interiores actus, & quantum ad exteriores. Nam Abraham qui & coniugio, & diuitijs utebatur, fuit coram Deo perfectus, secundum illud Gen. 17: Ambula coram me, & esto perfectus, sed quia per consilia facilius & expeditius ad perfectam præceptorum obseruantiam peruenitur.

AD QVARTVM dicendum, q̄ Augustinus in verbis illis intendit excludere quorundam dictum, qui credebant virginitatem esse necessariam solum ad eandem tribulatione corporis, que in matrimonio sustinetur: obseruatio autem præceptorũ est in hoc sæculo fiat, non tamen pertinet ad hoc sæculum, sed futuro sæculo coniungi.

AD QVINTVM dicendum, q̄ præcepta pertinent & ad actiuam, & contemplatiuam vitam: consilia vero sunt instrumenta contemplatiuæ vitæ. Sed ibi præcessit mentio de præceptis ordinantibus ad proximum, quæ pertinet ad vitam actiuam.

AD SEX TVM dicendum, q̄ etiam in ipso exercitio præceptorum contingit inueniri differentiam perfectionis. Vnde non potest dici, q̄ numerus quinque milliũ pertineat ad præcepta, & numerus quatuor milliũ ad consilia: sed primum pertinet ad imperfectam obseruantiam præceptorum, qualis etiam in seculari vita interdum habetur. Secundum vero pertinet ad perfectam obseruantiam præceptorũ, ad quam ordinantur consilia. Nec tamen quia primo Dominus pauit quinque millia quàm quatuor millia, oportet quod aliquis prius exerceatur in vita seculari, quàm trãseat ad religionem, quia etiam religionem intrantes, non statim perfectionem adipiscuntur, sed ad perfectionem assequendã se exercitant, sicut & intrantes scholas logicæ, non statim efficiuntur logici, sed ad hoc se exercitant: vnde & religio quaedam perfectionis schola est.

AD SEPTIMVM dicendum, q̄ exẽpla quæ traduntur in euãgelio, sunt exẽpla Christi, quæ pertinent non solum ad consilia, sed etiam ad perfectã obseruantiam præceptorum, vnde & ibidem subdit exẽpla vt hic. Discite a me, quia mitis sum & humilis corde.

AD OCTAVVM dicendum, q̄ charitas habet multos gradus. Nam primo est charitas incipiens, & postea perficiens, & vltimo perfecta: vnde charitas in spirituali vita est principium & finis.

AD NONVM dicendum, q̄ obseruantia cōsiliõrum est difficilior q̄ obseruatio præceptorum, quãtum ad exteriores actus: tamen obseruatio præceptorũ perfecta quantum ad interiores actus est longe difficilior. Difficilior enim est deponere animi cupiditates, quàm possessiones, & tamen difficilior est obseruare exteriores actus præceptorum sine cōsilijs, quàm cum consilijs, sicut ex præmissis patet.

AD X. dicendum, q̄ incipientes sunt sine ordine instruendorum ab alijs, & ideo præcepto mouentur ad aliquid faciendum tam in vita seculari, quàm in religione: sed quando iam perficiuntur, operantur ab interiori habitu, quasi ex seipsis non solum consilia, sed etiam præcepta.

AD XI. dicendum, q̄ sicut dictum est, charitas & est principium spiritualis vitæ, & finis: & ideo & ipsa præcedit inchoata, tamquàm de esse existens spiritualis vitæ, & ipsam sequitur tãquàm pertinet ad perfectum esse spiritualis vitæ: & tamen ea quæ sunt de bene esse, ordinantur ad conseruationem eorum quæ sunt de esse rei.

AD XII. est dicendum, quod etiam in disciplinis

A prius addiscuntur ea per quæ alia perfectius intelliguntur, quàmuis illa facilius sit intelligere, vel habere secundum eommonem modum: sicut facilius est scire argumentari eo modo, quo etiam idiotæ vtuntur dialectica quadam, quàm scire regulas logicæ, & tamen primo addiscunt regulæ logicæ ad hoc, quod aliquis perfectus argumentari valeat, quàm cõmuniter idiotæ argumentantur. Et similiter facilius est obseruare præcepta secundum imperfectũ modũ, q̄ obseruare consilia & tamen qui tendunt ad perfectam præceptorum obseruationem, oportet q̄ incipiant a consilijs, sicut a quibuldã instrumentis.

B **AD XIII.** est dicendum, quod illa quæ ibi Dominus superaddit, non sunt cōsilia, sed præcepta, vt patet ex ipsis verbis Domini, quæ ibi ponuntur. Tum etiam ex expositione Augustini in libro de sermone Domini in monte.

AD XIV. dicendum, quod obseruantia præceptorum secundum imperfectum modum est minimum in vita spirituali, sed est maximum, si obseruetur perfecte.

AD XV. dicendum est, quod perfectiora euangelij non solum sunt consilia, sed etiam præcepta, ut ex dictis patet.

AD XVI. est dicendum, quod illud a quo non cõuertitur consequentia essendi, etsi sit prius natura quodammodo, non tamen oportet quod semper sit prius tempore. Non enim in angelis viuere præcedit intelligere, quàmuis non omne viuẽs sit intelligẽs, quia statim a principio angeli vitam perfectam habent, quæ est intellectualis. Et similiter qui volunt plenius præcepta custodire, statim a principio consilia assumere debet, licet non omnes obseruantes præcepta, obseruent consilia.

Finis quarti quodlibet.

INCIPIT QVODLIBET QVINTVM.

QVÆSTIO PRIMA.

QVÆSITVM est de Deo, & angelis, & hominibus. De Deo quæsitum est & quantum ad naturam diuinam, & quantum ad naturam assumptam. Quantum ad naturam diuinam, quæsitum est de scientia, & de potentia.

¶ Circa scientiam Dei quæsitæ sunt duo.

¶ Primo, Verum Deus sciat primum instans, in quo potuit creare mundum.

¶ Secundo, Vtrũ præsciti a Deo possint demereri.

ARTICVLVS PRIMVS.

Verum Deus sciat primum instans in quo potuit mundum creare.

AD PRIMVM sic procedebatur. Videret q̄ Deus sciat primũ instans, in quo potuit mundum creare. Deus enim potuit creare mundũ ante quam creauerit, nõ aut potuit creare ipsum in infinitum ante, q̄ sic esset ei cõternus. ergo est dare aliquo d instans, in quo primo potuit creare mundũ: sed Deus sua sciẽtia totũ cõprehendit. ergo Deus scit primũ instans, in quo potuit creare mundum.

S E D

SED CONTRA. Deus nihil scit quod eius omnipotentia præiudicet, præiudicaret autem eius omnipotentia si esset aliquid infans, in quo primo potuit creare mundum, quia sic eius potentia ad illud instans limitaretur. ergo Deus nescit primum instans, in quo potuit creare mundum.

RESPON. Dicendum, quod dupliciter dicitur aliquid fieri in aliqua mensura loci, vel temporis. Vno modo, præsupposita ipsa mensura: & sic particulares effectus producuntur a Deo, vel ab alijs agentibus in loco, vel tempore. Alio modo, ut simul cum eo quod fit, producat mensura loci, vel temporis: & hoc modo mundus a Deo in esse producitur non quidem quasi in aliquo loco, vel tempore præexistente, sed quia simul cum mundo & locus, & tempus producitur. Vnde aliter est intelligendum cum dicitur, quod Deus potuit facere aliquem particularem effectum, puta, equum, vel hominem antequam fecerit, vel etiam alibi quam fecerit, & aliter cum hoc de mundo dicitur. Nam cum de homine, vel equo hoc dicitur, signatur aliquod tempus, vel locus aliquis esse, in quo homo a Deo fieri potuerit: sed cum de hoc mundo dicitur, non signatur quod sit aliquod tempus ante mundum, nec aliquis locus extra ipsum, sed significatur quod Deus potuit mensuram loci, aut temporis mundi facere maiorem. Si ergo quæratur, utrum potuerit mundum facere in infinitum antequam fecerit, si hoc quidem referatur ad potentiam facientis, manifestum est quod in infinitum ante facere potuit. Dei enim potentia est æterna, cui nihil accrescere potuit, ut inciperet quãdoque facere mundum, cum prius non potuerit. Si vero referatur ad ipsum mundum, sic non potuit fieri ut esset semper, supposita catholica fidei veritate, quæ habet mundum quandoque non fuisse. Sicut enim Deus non potest facere ut quod fuit, non fuerit, ut infra dicitur, ita non potest facere, ut quod fuit quãdoque, nunquam non fuerit. Secundum hunc ergo sensum dicitur, quod Deus non potuit mundum facere in infinitum antequam faceret: sed adhuc intel-

D. 736.

D. 744.

ligendū est quod infinitum dicitur dupliciter. Vno modo in actu, & sic dicitur secundum modum prædictū, quod Deus non potuit facere mundum in infinitum antequam fecerit. i. quod duratio mundi in infinitum ante præcesserit. Alio modo, dicitur infinitum secundum potentiam, & sic potuit Deus in infinitum mundum facere antequam fecerit, quia quantumcumque ante detur eum fecisse, adhuc potuit eum prius facere, & sic non est dare primum instans, in quo Deus potuit facere mundum. Est autē dare supremum ubi usquequo Deus mundum fecerit, non tamen est dare supremum, ultra quod facere non potuerit. & sic patet quod quæstio cessat.

ARTICVLVS II.

Utrum præsciti a Deo possint promereri.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur quod præsciti a Deo non possint demereri. Sicut enim aliqui sunt electi a Deo ab æterno ad gratiam habendam, ita etiam aliqui sunt præsciti a Deo ad hoc quod sue naturæ relinquantur: sed naturalibus non meremur, neque demeremur. ergo præsciti a Deo non demerentur.

SED CONTRA. Nullus dānatur a Deo, nisi propter demeritū, cum Deus sit iudex iustus: sed præsci-

ti damnantur a Deo. ergo demerentur.

RESPON. Dicendum, quod scientia Dei comparatur ad res creatas, sicut ars ad artificia. vnde sicut ars non solum est cognoscitiua, sed factiua eorum quæ secundum artem fiunt, eorum vero quæ ab artis regulis deuiant, est cognoscitiua: ita etiam scientia Dei est factiua & cognoscitiua oium bonorum, malorum vero siue peccatorū, quæ sunt deuiationes quædam ab æterna lege ipsius, scientia Dei est cognoscitiua, non autē causatiua. Et sic patet quod boni qui per gratiam iustificantur, non solum sunt a Deo ab æterno præcogniti, sed etiam electi ad gratiam habendam: peccatores autem qui non iustificantur per gratiam, non sunt electi, vel præordinati a Deo ad culpam, sed solum præcogniti, non sunt per gratiam habituri, sed sue naturæ sint relinquendi. Quia vero omne agēs potest in id quod est infra se, non autem in id quod est supra se, natura sibi relicta non potest in actum meritorium qui est supra facultatem naturæ. Potest autē in actum peccati, qui est demeritorius, sicut in aliquid infra naturam humanā existens homo enim peccādo descendit a dignitate sue naturæ, & sic patet quod præsciti possunt demereri.

AD PRIMUM dicendum, quod hoc quod dicitur, quod naturalibus non meremur, neque demeremur, potest intelligi dupliciter. Vno modo sic, quod naturalia ipsa non sunt merita, vel demerita, & sic verum est quod merita sunt supra naturam, & demerita sunt contra naturam. Alio modo potest intelligi sic, quod naturalia non sunt principia merendi, vel demerendi, & sic falsum est. Naturalia enim adiuta per gratiam sunt esse principia demerendi, ut dictum est.

QVÆSTIO II.

DE INDE circa potentiam quæ sita sunt duo.
PRIMO, Utrum Deus possit virginem corrumpam reparare.
SECUNDO, Utrum Deus possit peccate, si vult.

ARTICVLVS III.

Utrum Deus possit virginem reparare.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod Deus possit virginem reparare. Ad omnipotentiam enim Dei pertinet quod non sit impossibile apud eum omne verbum, ut dicitur Luca 1. sed hoc est quoddam verbum, virginem reparare post lapsum. ergo Deus potest virginem reparare post lapsum.

SED CONTRA est, quod Hieron. dicit. Cum Deus cetera possit, non potest reparare virginem post ruinam, & habetur in Decreto 32. quæstio. 5.

RESPON. Dicendum, quod in virginitate duo possunt considerari, quorum vnum est ipsa integritas mentis & corporis, & sic Deus virginem potest reparare post ruinam. Potest. n. mentem reintegrare per gratiam, & corpus consolidare per miraculū. Alia autem est causa integritatis prædicta, quia. s. mulier virgo non fuisse cognita a viro, & quantum ad hoc Deus non potest virginem post ruinam reparare. Non enim potest facere ut iam ea quæ est cognita a viro, non fuerit cognita, sicut nec de aliquo quod factū est, potest facere quod factū non fuerit. Potentia enim Dei se extendit ad totū ens. Vnde solum id a Dei potentia excluditur, quod repugnat rationi entis, & hoc est simul.